

STEMNINGSFULL JUL

i ærverdige omgivelser

AV HARRIET BJØRNSON LAMPE FOTO INGER METTE MELING KOSTVEIT STYLING BITTEN BODDING

Norderhaug gård er som klippet ut av et norsk folkeeventyr. Stedet er stemningsfullt, vakkert, spennende og overraskende.

Hjemmet til Tove, Cato, Carl og Casper er en perfekt ramme for en norsk julefeiring. Her føles det helt naturlig å vente på nissen.

Bak hovedhuset ligger to stabbur "skulder mot skulder". Det ene er fra slutten av 1700-tallet, det andre er trolig fra begynnelsen av 1800-tallet. Det var tidligere vanlig å plassere stabbur på denne måten. Disse burene har imidlertid funnet hverandre i voksen alder og ser ut til å trives med sitt nye hjemsted.

Det som i dag fungerer som hovedhuset på Norderhaug (første side) kom til gårds i 2007. Selve tømmerkassen er fra 1867 og sto tidligere i "Knutsbakken", bare noen kilometer lenger sør. Sagnet sier sågar at Trysil-Knut vokste opp i dette huset, og skistaven etter han henger fremdeles på tunet. De overbygde verandaene er påbygget etter flyttingen. Cato forteller at de måtte helt til Sverige for å få tak i det solsvilde panelet. **Adkomsten til tunet** skjer mellom stabburet (t.h.) og trevet (t.v.). Fra gammelt av var det vanlig at husene lå mot hverandre og dannet et skjermet tun. Gjerne med et tuntre i midten. –Vi har jobbet mye med å få til en autentisk og naturlig plassering av de gamle bygningene, forteller Cato. **Hallingstua** (under) ble flyttet til Norderhaug i 2004. Den gamle sjarmerende bygningen, som er fra første halvdel av 1800-tallet, ble kjøpt via firmaet Timra på Nøtterøy som har spesialisert seg på omsetning av gamle tømmerhus. Huset er meget godt bevart og har både originale dører og vinduer.

Det å ankomme Norderhaug er ved første øyekast som å skru tiden tilbake flere hundre år. Det ligger en stillhet og en ro over stedet som vi knapt trodde fantes. Og en vakrere ramme rundt en stemningsfull julefeiring skal man lete lenge etter. Men selv om stedet bærer preg av at det har ligget urørt siden tippoldemors tid, så er sannheten en helt annen.

Norderhaug gård, slik den fremstår i dag, er i realiteten resultatet av et ungt samboerpar sitt pågangsmot og skapertrang og deres genuine interesse for gamle tømmerhus. Det er også et resultat av hardt arbeid, en evig søken etter det perfekte og mange års grundig planlegging. Slitsomt? Ja, men så har de også fått lønn for strevet.

Tove Vestli og Cato Haugen har sammen omskapt Norderhaug fra å være et slitent fraflyttet gårdsbruk til å bli en vakker kulturskatt.

I det ene hjørnet i hallingstua står en fastmontert hjørneseng fra 1700-tallet, vakkert oppredd med håndbroderte overlaken og putetrekk. Over sengen henger en hylle fra 1800-tallet. Et åkle demper trekken fra veggen. Under skråtaket er det bygget en hems av gamle materialer, her er dekoren bevisst gjort enklere enn i resten av taket.

Taket i stua er vakkert dekorert med typiske hallingroser av kunstmaler Per Øien. Cato forteller at kunstneren malte for frihånd med en pensel på et langt skaft. Fargene er plukket ut i forhold til den originale veggfargen på tømmeret.

I **hallingstua** er interiøret bygget opp så originalt som mulig. Merker på tømmeret viste at det tidligere hadde stått et matskap og et hjørneskap i den vesle stua. Etter møysommelig leting fant Cato framskap, matskap og hjørneskap som var autentiske med de som opprinnelig stod i hallingstua. De var imidlertid overmalt med flere lag maling og måtte gjennomgå en møysommelig restaureringsprosess. **Den flotte hjørnepeisen** er bygget på stedet av en lokal murer etter skisse fra Cato. Den dekorerte kisten er et gammelt ferdaskrin fra Gudbrandsdalen. En gammel bunad fungerer som flott veggdekor. Legg for øvrig merke til den særegne kleshengeren! I **Hallingstuas kleve** er sengen plassbygget av gamle materialer. Over sengen er det garderobeskap og i fotenden skimtes døren til det som er et lite skjenkeskap. Her er det ingen tvil om at det er godt å være gjest!

Det var en gang...

Selv om bygningene er flere hundre år gamle så begynner i realiteten historien om tilblivelsen av dette vakre stedet for bare åtte år siden. Da Cato i 2001 kjøpte Norderhaug gård besto nemlig stedet av et mindre og svært slitent hovedhus, en falleferdig låve og en 70-talls garasje. Stedet var ikke akkurat sjarmerende, og advarslene var mange. "Hva i all verden skal du med det", var gjennomgangskommentaren fra venner og bekjente. Men Cato så allikevel konturene av at dette "kunne bli til noe", han fulgte hjertet og kjøpte det nedslitte gårdsbruket.

-Intensjonen var fra første stund å bygge opp et sted av gamle tømmerbygninger, forteller han. Det var derfor like greit at utgangspunktet var som det var.

Jeg fant jeg fant...

Stedet var konsesjonsbelagt, så de første årene pendlet Cato og kjæresten Tove mellom jobb i Oslo og den altoppslukende fritidsbeskjeftigelsen som Norderhaug var. Helger og ferier tilbrakte de på Norderhaug. Først med planlegging av hvordan stedet skulle bygges opp, senere med leting og

atter leting etter de "riktige" bygningene. Titalls rubrikkannonser i mange av landets lokalaviser førte dem land og strand rundt. Noen ganger var det full klaff, noen ganger kom de hjem med noen gamle bygningsdeler, men de fleste gangene reiste de tomhendte tilbake. Det var ingen lett oppgave de hadde påtatt seg, men pågangsmotet sviktet ikke.

Kjøkkenet på Norderhaug er spesiallaget av Malmlaft. De håndlagede dørene skjuler både oppvaskmaskin, kaffemaskin, mikrobølgeovn og isbitmaskin. –Det skal ikke skorte på komforten og fasilitetene, mener innehaverne, men i disse omgivelsene bør ikke de moderne maskinene synes. Under vinduet mot vest er det laget en sittebenk. For komfortens del er benken fylt med skinnfeller og puter. Bordet er et litt spesielt klaffebord hvor klaffene slås opp, og ikke ned. Det er trolig laget mellom 1790 og 1810. På bordets langsider står to rokokkostoler fra tidlig 1700-tallet og på bordenden står en liten stol fra Trysil-området med original maling. Den vakre engle-lysestaken er original. De er i dag relativt sjeldne, men det lages mye kopier.

Det dekkes ofte opp til fest på Norderhaug, men det er bare til jul og ved spesielle anledninger at Tove tar frem det vakre antikke 1800-talls serviset fra Gustavsberg. Både serviset, stetteglassene, lysestaker og kopphåndklærne er fra Bitten Antikk. Sølvbestikket er arvet. Lysekronen er en gave fra Catos foreldre.

Tar du den, så tar du den også...

Sakte, men sikkert kom allikevel de gamle husene på plass. Først kom Smia, en gammel 1700-talls bygning som Cato fikk kjøpe "på rot" fra Vikersund. Den ble satt opp litt i utkanten av tunet og ble i forbindelse med oppføringen fullstendig restaurert. Det var fra gammelt av vanlig å plassere smiene et godt stykke fra de øvrige bygningene fordi et slikt verksted naturlig nok utgjorde en viss brannfare.

Deretter kom det store stabburet. Det er fra Gudbrandsdalen, trolig fra slutten av 1700-tallet, og ble kjøpt via en annonse på finn.no. Bygningen er helt original med originale gulv og originale dører og låser.

Året etter kom stallen og den sjarmerende Hallingstua. Begge bygningene er fra første halvdel av 1800-tallet.

Hallingstua ble kjøpt via et firma som har spesialisert seg på omsetning av gamle tømmerhus. Den var ualminnelig godt bevart. Det er en verdi som Tove og Cato visste og sette pris

på. Da de skulle innrede den vesle bygningen valgte de bl.a. å kjøpe et helt hus, bare for å få tak i skap som var tilsvarende de som opprinnelig hadde stått i stua. De fikk også en murer til å sette opp en peis etter noen gamle fotografier og på bakgrunn av merker som fantes på tømmerveggene etter den originale peisen. De avsluttet sitt perfektjonistiske interiørarbeid med å leie inn en anerkjent kunstmaler til å dekorere hele taket med hallingroser.

Senere er ytterligere to stabbur, er ljørkoie og en ostebu kommet til gårds. Stabburene brukes som stabbur. Husbonden er nemlig ivrig jeger og det hender fortsatt at det henger vilt til så vel tørking som speking i de gamle burene. Ljørkoia brukes ved spesielle anledninger, gjerne i forbindelse med at det fra tid til annen avholdes kurs og seminarer på Norderhaug. I ostebua derimot, finnes det ikke ost. Den lille bua er nemlig omgjort til teknisk rom.

Døren inn til kjøkkenet er original fra 1700-tallet, dekorert med et tidstypisk motiv fra Østerdalen. Alle dørene i hovedhuset er for øvrig samlet over tid. De ulike døråpningene er tilpasset hver enkelt dør. For å skjule at døren ikke passer helt til åpningen i tømmeret er det laget en hylle over døren som er dekorert i samme farge som listverket. Peisen er oppført av en lokal murer etter tegninger fra Tove. –Vi har etter beste evne forsøkt å gjenskape interiøret slik det kan ha vært, sier hun.

Sofakroken er et av få steder hvor det har sneket seg inn et synlig moderne innslag. For selv om familien bor i et hus hvor kulturarven er godt ivaretatt så må også de kunne slenge seg ned i en komfortabel sofa når kvelden senker seg. –Vi var lenge i tvil, men løsningen ble en så nøytral modell som overhode mulig, sier Tove. Salongbordet er imidlertid fra 17-1800-tallet. Bordet har opprinnelig vært et spisebord. Det såkalte bukkeunderstellet var skåret ned av tidligere eiere, og selv om det ikke lenger er originalt, så passet det perfekt som salongbord for Tove og Cato. Serviset er et engelsk teservise med luster-glasur, trolig fra 1860-1870- årene. Den flotte rokokkostolen er fra Trøndelag, ca 1770. På veggen henger et 1700-talls portrett med original ramme. Rokokkostolen, serviset og det gamle maleriet er fra Bitten Antikk. Bordet er kjøpt på auksjon.

I det ene hjørnet av stuen står en gammel seng fra 1800-tallet med original dekor. Den er utstyrt med skinnfeller og myke puter og brukes både som dag-seng når barna trenger en lur og som krype-oppi-sofa når det er tid for å krølle seg sammen med fyr på peisen og en god bok. På veggen til høyre henger en vakkert utformet hyll, en tavelett, fra Trøndelag. Hengeskapet til venstre er fra 1700-tallet, trolig laget i Østerdalen. Sengen er kjøpt på auksjon hos Blomqvist. Hyllene, skinnfellen og putene er fra Bitten Antikk. Gulvbordene, både her i stuen og i resten av hovedetasjen, er fra et gammelt hus som Cato kjøpte kun for å få tilgang på gamle bygningsdeler. Det er lagt slik at de nedslitte partiene er foran dører og i gangpartier der det naturlig ville blitt slitt.

Juletreet er pyntet med gammeldags julepynt og levende lys. I bakgrunnen skimtes en original kannestol fra Østerdalen. Legg for øvrig merke til det vakre rammeløse oljemaleriet av to engler som henger mellom skapet og vinduet. Motivet er trolig klippet ut fra et større maleri. Fra Bitten Antikk. **Den sorte trehesten** som fortiden er Carls yndlingsleke, er fra Østerdalen, trolig fra tidlig på 1900-tallet. Fra Bitten Antikk.

Sist, men ikke minst

Hovedhuset er tunets sist ankomne. -Det var rett og slett vanskeligere enn forventet å finne et passende hus, forteller Cato. Men den som venter på noe godt, venter ikke forgjeves. Etter flere års leting fikk de plutselig et tips, og utrolig nok så skulle huset ligge i Trysil!

Og ganske riktig, i Knutsbakken, bare noen kilometer fra Norderhaug lå det, akkurat passe stor og akkurat passe utformet. Den staselige bygningen er fra 1867 og selgeren skriver i et brev at "huset trenger sårt en omfattende restaurering, men med sviktende helse, og kun uføretrygd som inntekt, ser jeg ingen mulighet for å restaurere, men velger å selge til en som vil ta vare på huset, rive det ned og sette det opp slik det har vært". Det ville Tove og Cato svært gjerne.

De har gitt huset den omsorgen det behøvde og vel så det. De originale gulvene, som måtte byttes ut, er erstattet med flere hundre år gamle gulvbord fra et gammelt hus som de kjøpte i Sverige. Og de moderniserte dørene som stod i huset er byttet ut med antikke dører som paret har samlet sammen over tid fra ulike auksjoner. Skjult i vegger og bak gamle skapdører finner vi en mengde tekniske fasiliteter. Vi ser det ikke, men huset har faktisk jordvarme i alle etasjer, BUS-system for styring av lysscener, strøm, gass og temperatur. I tillegg er det helintegreert IKT anlegg, B&O system med skjulte høyttalere og TV skjermer med heve- og senketeknikk. Bak de antikke veggene ligger det med andre ord en teknologisk høyborg.

Tove og Cato har fartet land og strand rundt etter gamle tømmerbygninger, gamle bygningsdeler og antikke gjenstander. Den gamle sleden, som er fra 1700-tallet, fant de på en auksjon i Trysil. –Vi ”falt” totalt for den og måtte rett og slett kjøpe den, sier Tove begeistret. Den gamle skinnfellen er fra Bitten Antikk. Om kvelden lyses de gamle bygningene opp av skjult belysning.

Vil du være med så heng på...

Under store deler av den omstendelige oppbyggingsprosessen pendlet paret frem og tilbake mellom jobber i Oslo, men i 2006 var det nok!

-Vi forlot storbyen av flere grunner, men hovedgrunnen var at vi hadde et ønske om å leve tettere innpå naturen og i et roligere tempo, sier Tove. For selv om Trysil etterhvert har fått en del urbane fasiliteter så går tiden på sett og vis saktere her enn i byen. Paret bekrefter at de til tross for den relativt store omveltningen så savner de på ingen måter byen, snarere tvert i mot. En annen helomvending på livet har de også fått. I løpet av to år er nemlig sønnene Carl og Casper kommet til verden. -Livet på bygda har så mye å by på, men den største verdien er nok roen og stillheten, mener Tove som gleder seg over at hun kan legge seg om kvelden med vinduet åpent og kun høre stillheten og susingen fra trekronene. Hun blir også ydmyk over hvor privilegert hun er når hun og barna kan iaktta rådyrene som tusler over tunet mens de spiser frokost. Det er ingen tvil om at det er godt å leve på Norderhaug.

Snipp snapp snute....

Å reise fra Norderhaug er som å gå ut av en vakker og spennende eventyrfortelling. Det er ganske pussig, men idet vi forlater tunet tar vi for sikkerhets skyld en ekstra titt opp mot låvebrua for å se om vi ser han, den lille grå fjøsnissen. Var han der, eller var det bare en innbildning?

